

Μάθημα/Τάξη:	ΑΡΧΑΙΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
Κεφάλαιο:	1 ^η ΕΝΟΤΗΤΑ
Όνοματεπώνυμο Μαθητή:	
Ημερομηνία:	
Επιδιωκόμενος Στόχος:	75/100

Διδαγμένο Κείμενο

ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, Έπιστολή πρὸς Μενουκέα §§ 122

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνειν. ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὅμοιός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέω καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ᾗ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων· μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιῶντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Προτρεπτικός πρὸς Θεμισώνα, αποσπάσματα 8

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαι τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Παρατηρήσεις

A1. α) Γιατί κανένας ἄνθρωπος δεν εἶναι οὔτε ἀνώριμος, οὔτε υπερώριμος για να ασχοληθεῖ με τη φιλοσοφία σύμφωνα με το πρῶτο ἀπόσπασμα του Επικούρου; (μονάδες 5)

β) Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω περιόδους να δηλώσετε με Σ αν θεωρεῖτε ὅτι το περιεχόμενό της εἶναι σωστό και Λ, αν θεωρεῖτε ὅτι εἶναι λανθασμένο. (2,5 μονάδες) Στη συνέχεια αιτιολογήστε την ἀπάντηση που δώσατε γράφοντας το ἀπόσπασμα του κειμένου που την αιτιολογεῖ. (μονάδες 2,5)

i) Η φιλοσοφία διατηρεῖ τη νεότητα.

ii) Τα ὄργανα του σώματος αποτελοῦν εργαλεῖα για τη σωστή λειτουργία του.

B1. Να σχολιαστεῖ το ρηματικό ἐπίθετο «φιλοσοφητέον» που ἀπαντά και στον Επικούρο και στον Αριστοτέλη. Πως το χρησιμοποιεῖ ο κάθε ἕνας και σε ποιο συμπέρασμα καταλήγει

(μονάδες 10)

B2. Να σχολιαστούν τα αντιθετικά ζεύγη **ἀπούσης - παρούσης**

γεγονότων – μελλόντων του κειμένου του Επίκουρου. (μονάδες 10)

B3. Να γράψετε Σ δίπλα από την περίοδο που θεωρείτε σωστή και Λ, δίπλα από αυτή που θεωρείτε λανθασμένη.

α. Για τον Σωκράτη (όπως και για τον Πλάτωνα) ο άνθρωπος δεν γνωρίζει την αλήθεια, την Ιδέα

β. Ο Αριστοτέλης ήταν μαθητής του Πλάτωνα.

γ. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε από τον Μέλητο, έναν πλούσιο βυρσοδέψη

δ. Η μέθοδος της διάλεξης είναι μέθοδος προσέγγισης και κατάκτησης της αλήθειας

ε. Η αναφορά στα λεγόμενα κάποιου ποιητή ήταν ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των σοφιστών.

(μονάδες 10)

B4. Να γράψετε ένα συνώνυμο στη νέα ελληνική για κάθε μία από τις παρακάτω λέξεις των αποσπασμάτων:

μελλέτω

υπάρχων

ἄωρος

παρηνελυθεναι

ὄμοιος

μελετᾶν

υπόκειται

θησόμεθα

διάξειν

ὀρέγεσθαι

(μονάδες 10)

B5. Αφού μελετήσετε το παρακάτω κείμενο του Κ.Π.Καβάφη συγκρίνετε τη σχέση φιλοσοφίας και ηλικίας όπως αντιμετωπίζεται στην «Επιστολή προς Μενοικέα» του Επίκουρου και στο «Ενας γέρος» που παρατίθεται πιο κάτω.

Στου καφενείου του βοερού το μέσα μέρος

σκυμένος στο τραπέζι καθετ' ένας γέρος·

με μιαν εφημερίδα εμπρός του, χωρίς συντροφιά.

Και μες στων άθλιων γηρατειών την καταφρόνεια

Σκέπτεται πόσο λίγο χάρηκε τα χρόνια

Που είχε και δύναμι, και λόγο, κ' εμορφιά.

Ξέρει που γέρασε πολύ· το νοιώθει, το κυττάζει.

Κ' εν τούτοις ο καιρός που ήταν νέος μοιάζει
σαν χθες. Τι διάστημα μικρό, τι διάστημα μικρό.

Και συλλογιέται η Φρόνησις πως τον εγέλα·
και πως την εμπιστεύονταν πάντα — τι τρέλλα! —
την ψεύτρα που έλεγε· «Αύριο. Έχεις πολύν καιρό».

Θυμάται ορμές που βάσταγε· και πόση
χαρά θυσίαζε. Την άμυαλή του γνώσι
κάθ' ευκαιρία χαμένη τώρα την εμπαίζει.

.... Μα απ' το πολύ να σκέπτεται και να θυμάται
ο γέρος εξαλίσθηκε. Κι αποκοιμάται
στου καφενείου ακουμπισμένος το τραπέζι.

Κ. Π. Καβάφης, Ένας γέρος.

Αδίδακτο κείμενο.

Λυσίας, Κατά Ερατοσθένους 92-93

Πλησιάζοντας στο τέλος του λόγου του, ο ρήτορας αιτιολόγησε την πρότασή του για θανατική καταδίκη του κατηγορουμένου και προσπάθησε να μεταπεισεί τους δικαστές που σκόπευαν να ψηφίσουν για την αθώωσή του. Στο δοθέν κείμενο, που αποτελεί μέρος του epilόγου, απευθύνεται τόσο στους ολιγαρχικούς όσο και στους δημοκρατικούς δικαστές.

Βούλομαι δὲ ὀλίγα ἑκατέρους ἀναμνήσας καταβαίνειν, τούς τε ἐξ ἄστεως καὶ τούς ἐκ Πειραιῶς, ἵνα τὰς ὑμῖν διὰ τούτων γεγενημένας συμφορὰς παραδείγματα ἔχοντες τὴν ψῆφον φέρητε. καὶ πρῶτον μὲν ὅσοι ἐξ ἄστεώς ἐστε, σκέψασθε ὅτι ὑπὸ τούτων οὕτω σφόδρα ἤρχεσθε, ὥστε ἀδελφοῖς καὶ ὑέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον πόλεμον, ἐν ᾧ ἠττηθέντες μὲν τοῖς νικήσασι τὸ ἴσον ἔχετε, νικήσαντες δ' ἂν τούτοις ἐδουλεύετε. Καὶ τούς ἰδίους οἴκους οὗτοι μὲν [ἂν] ἐκ τῶν πραγμάτων μεγάλους ἐκτήσαντο, ὑμεῖς δὲ διὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους πόλεμον ἐλάττους ἔχετε· συνωφελεῖσθαι μὲν γὰρ ὑμᾶς οὐκ ἤξιον, συνδιαβάλλεσθαι δ' ἠνάγκαζον, εἰς τοσοῦτον ὑπεροψίας ἐλθόντες ὥστε οὐ τῶν ἀγαθῶν κοινούμενοι πιστοὺς ὑμᾶς ἐκτῶντο, ἀλλὰ τῶν ὀνειδῶν μεταδιδόντες εὐνοὺς ᾤοντο εἶναι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα : «Βούλομαι... τοιοῦτον πόλεμον» μονάδες 10

A2. Σε ποιους απευθύνετε πρώτα ο ομιλητής και με ποια επιχειρήματα προσπαθεί να τους πεισει; (μονάδες 10)

B. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται:

ἄστεώς: δοτική ενικού

ἠττηθέντες: β' πρόσωπο προστακτικής ίδιου χρόνου, ίδιας φωνής.

μεταδιδόντες: α' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής ίδιου χρόνου, ίδιας φωνής.

φέρητε: γ' πληθυντικό υποτακτικής αορίστου β' ίδιας φωνής.

ὑμῖν : ίδιος τύπος στο α' πρόσωπο.

καταβαίνειν : α' ενικό ευκτικής αορίστου β' ίδιας φωνής.

ἔχετε : γ' πληθυντικό παρακειμένου ίδιας φωνής.

ἐλάττους : ίδιος τύπος στον άλλον αριθμό.

ἤξιον: β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα ίδιας φωνής.

τούτων: ονομαστική ενικού. (μονάδες 10)

Γ. α. Να βρείτε στο κείμενο την παθητική σύνταξη και το ποιητικό αίτιο και να τη μετατρέψετε σε ενεργητική.

β. «ὥστε ἀδελφοῖς καὶ ὑέσι καὶ πολίταις ἠναγκάζεσθε πολεμεῖν τοιοῦτον. (μονάδες 4)

πόλεμον» : Να αναγνωριστεί πλήρως η πρόταση καθώς και οι όροι που περιέχονται σε αυτή. (μονάδες 6)